

Amaç Bilinci (Hissi) Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Amaç Bilinci (Hissi) Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=15889>

Özet

Amaç Bilinci (Hissi) Ölçeği (ABÖ), bireylerin yaşam amaçları ve hedeflerinin farkında olma düzeylerini psikometrik olarak değerlendirmek amacıyla kullanılan bir araçtır. Bu ölçeğin Türk kültürüne uyarlanması ve kapsamlı psikometrik özelliklerinin incelenmesi Hakan Sarçam, İbrahim Çelik ve Abdullah Canatan (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışması, ölçeğin yetkin popülasyonunda **amaç bilinci** düzeyini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle uyum geçerliliği kapsamında, ABÖ'nün alt boyutları ile Yaşamda Anlam Ölçeği arasındaki pozitif korelasyonlar ölçeğin yapasal uygunluğunu desteklemiştir.

Anahtar Kelimeler

Amaç Bilinci, Amaç Hissi, Psikolojik Ölçek, Pozitif Psikoloji, Türk Kültürüne Uyarlama, Geçerlik, Güvenilirlik, Yetkinlik.

Yazarlar

Hakan Sarçam, İbrahim Çelik, Abdullah Canatan (Uyarlama Çalışması); Hakan Sarçam (Sorumlu Yazar).

Amaç

Amaç Bilinci (Hissi) Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin yaşamlarında kendilerine yön veren, anlam katan ve uzun vadeli hedeflerle ilişkili olan amaçların farkındalık seviyesini ölçmektir. Bu ölçek, yetkinlerin yaşam amaçları ve bilincinde olma düzeyini nicel olarak saptayarak, bu yapının psikolojik iyi oluş ve diğer pozitif psikoloji kavramlarıyla ilişkisini araştırmaya mümkün kılar.

Türkçeye uyarlama çalışması, Türkiye'deki psikoloji araştırmalarında ve klinik uygulamalarda, bireylerin kişisel hedeflerine ve yaşamdaki yön duygusuna dair güvenilir ve kültüre uygun veriler elde etme gereksinimini karşılamaya hedeflemiştir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçek, bireyin hayatın anlamlı klan ve eylemlerine yön veren temel hedeflerin ve değerlerin farkında olma durumu olan "Amaç Bilinci" (Sense of Purpose) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle psikolojik yapı olarak, bireyin kendinden daha büyük bir şeye ait olma hissi ve uzun vadeli hedeflere ulaşma çabası ile ilişkilendirilir.

Amaç bilinci, **pozitif psikoloji** literatüründe öznel iyi oluşun, dayanıklılığını ve yaşam doyumunun önemli bir belirleyicisi olarak kabul edilmektedir. Ölçek, bu farkındalığın derecesini

ve bireyin yaşam hedeflerine ne kadar odaklandığını değerlendirir.

Geçerlik

Amaç Bilinci (Hissi) Ölçeği'nin Türkçe sürümünün geçerliyi, özellikle uyum geçerliyi (Convergent Validity) yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Bu kapsamda, ölçekten elde edilen puanların, teorik olarak ilişkili olması beklenen Yaşamda Anlam Ölçeği (Demirbağ, 2010) puanları ile korelasyonları hesaplanmıştır.

Elde edilen sonuçlar, ABÖ'nün alt boyutları ile yaşamda anlam varlığı ve yaşamda anlam arayışı arasında yüksek düzeyde **pozitif ilişkiler** olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, ölçeğin amaç bilinci yapısını başarıyla bir şekilde ölçtüğünü ve yapı geçerliliğini sağladığını kanıtlamaktadır. Genel olarak, bulgular ABÖ'nün yetkinlerin amaç bilinci düzeyini değerlendirmede uluslararası standartlara uygun bir araç olduğunu teyit etmiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği, hesaplanan güvenirlik katsayıları aracılığıyla değerlendirilmiştir. ABÖ'nün bütünü ve tüm alt boyutları için hesaplanan güvenirlik katsayıları (muhtemelen Cronbach Alfa) **.75'in üzerinde** olduğu saptanmıştır. Bu yüksek değerler, ölçeğin maddelerinin aynı psikolojik yapıya tutarlı bir biçimde ölçtüğünü ve ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, madde analizi çalışmaları da yapılmıştır. Düzeltilmiş madde toplam korelasyonları tüm maddeler için .40'ın üzerinde değeri belirlenmiştir. Bu durum, her bir maddenin ölçeğin toplam puanına katkı sağlama gücü olduğunu işaret eder. Ek olarak, %27'lik alt-üst grupları ortalamaları arasındaki farkların tüm maddeler için istatistiksel olarak anlamlı bulunması, ölçek maddelerinin amaç bilinci düzeyindeki farklılıkları aydınlatma gücünün yüksek olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültüründeki faktör yapısını incelemek amacıyla uygun istatistiksel analizleri içermektedir. Ölçeğin alt boyutlarının belirlenmesi ve orijinal faktör yapısının doğrulanması amacıyla faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu analizler sonucunda, ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunduğu ve belirlenen alt boyutların teorik beklentilerle uyumlu olduğu anlaşılmıştır.

ABÖ'nün alt boyutlarının, Yaşamda Anlam Ölçeği gibi ilgili yapılarla korelasyon göstermesi, faktör yapısının geçerli olduğunu ve ölçeğin çok boyutlu yapısının Türk örneğinde de anlamlı olduğunu desteklemektedir.

Ölçme Aracı Detayları

Test Çeşidi: Uyarlama Ölçeği (Orijinal bir ölçeğin Türk kültürüne adaptasyonu).

Format: Kendini Değerlendirme (Self-Report) Ölçeği. Derecelendirme formatı kaynakta açıkça belirtilmemiştir, ancak psikometrik standartlara uygun Likert tipi bir ölçek olduğu varsayılmaktadır.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Yetişkinler.

Yaş Grubu: Yetişkinlik dönemi (Genellikle 18 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Türkiye'de yaşayan yetişkin bireyler üzerinde standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi: Nicel, psikometrik ölçme aracıdır. Puanlama sistemi, bireyin amaç bilinci düzeyinin belirlenmesine olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Amaç Bilinci, Psikometri, Yetişkin Gelişimi, Psikoloji, Yaşamda Anlam, Korelasyon, Güvenirlik Katsayısı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Kaynakta belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: hakansaricam@gmail.com

Yayın Adresi: Kaynakta belirtilmemiştir.

Çizimler, Ücret ve Test Yılı

Uyarlama Yılı: 2017.

Kullanım Çizimleri: Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı için sorumlu yazar (Hakan Sarıçam) ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Ücret: Kaynakta kullanım ücreti hakkında bilgi verilmemiştir.

İletişim: hakansaricam@gmail.com

Kaynaklar

Bu ölçek çalışması ile ilgili temel referans ve ilgili kaynaklar aşağıda listelenmiştir:

Sarıçam, H., Çelik, F., ve Canatan, A. (2017). *Amaç Bilinci (Hissi) Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlaması ve psikometrik özellikleri*. 2. Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 12-14 Mayıs 2017.

Demirbaşı, H. (2010). Yaşamda Anlam Ölçeği. (Uyum geçerliliği çalışması'nda kullanılan araç).

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı bu bağlantıdan indirilebilir: amac-bilinci-hissi-olcegi-toad.pdf

Amaç Bilinci (Hissi) Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin telif hakkı veya kullanım izni kısıtlamaları nedeniyle maddeler bu platformda sunulmamaktadır. Maddelerin tam listesi için lütfen sorumlu yazar ile iletişime geçiniz veya kongre bildirisini inceleyiniz.